

Netknipsels #51 week 45/2003 **de Biotheek**

Biotheek Netknipsels #51 week 45 | 7 november 2003

Deze week laten we weerom heel wat mensen aan het woord.
Belgen over bio-zaad en duurzame bedrijfsvoering.
Nederlanders over bio-bollen en koesignalen.
Fransen over hun bio-melkplas.
Britten over hun bio-enthousiasme.
Protectionistische geluiden uit Duitsland omdat landen waar men het „minder nauw neemt met de regels“ ook toegang hebben tot hun markt.
New-Yorkers about bringing the farmlife to the innercity.
Antwerpenaars over hun bio-plein.
Onszelf over onze ronde tafel controlesysteem.
Heb jezelf iets zeggen, laat het ons weten of participeer aan een van de bijeenkomsten.

Hartelijke groet,
Dirk Verdickt, eindredactie.

In dit nummer:

NATIONAAL

Ronde tafel: Optimaliseren sluitend controlesysteem bio
Waarom alle melkveehouders straks bio produceren!
Nieuwe hectaresteen voor de bioteelt
Biologisch zaad: kansen en knelpunten
Bio brengt leven op Falconplein
Uitnodiging: rassencollecties spruitkool en prei biologische teelt (1)

INTERNATIONAAL

Nl - Veerman wil nieuwe stimuleringsregeling biologische landbouw
Nl - Noodkreet biologische boeren: stop prijzenoorlog
Nl - Leer koeien lezen met boek 'Koesignalen'
Nl - Oorzaak verenipikken verder ontrafeld
Nl - Brochure Groenbemesters
Nl - Zelfmedicatie door biologische varkens
Nl - Meer antioxidanten gevormd bij eten van biologische voeding
Nl - Telers biobollen raken hun producten niet kwijt
Nl - Nieuwsbrief nr. 2 Biom verschenen
VK/Europa - Kansen voor biologische sector in het Verenigd Koninkrijk
Fr - Bio-melk en Bio-landbouw
Du - Biologische landbouw verder op een groeitraject
VS - Buying clubs sprout in the big apple
VS - Organic consumers don't have to worry about this
VS - Organic vending machines replacing junk foods in schools

NATIONAAL

Ronde tafel: Optimaliseren sluitend controlesysteem bio

BioForum Vlaanderen werkte het afgelopen jaar aan het project "Optimaliseren sluitend controlesysteem". Eén van de doelstellingen binnen dit project is het opsporen van de kritische punten qua veiligheid en kwaliteitsgarantie in het controlesysteem biologische landbouw. In samenwerking met Probila organiseert BioForum op donderdag 20 november 2003 van 13:15 uur tot 16:30 te Bremberg Centrum, Haasrode: 'ronde tafel – optimaliseren sluitend controlesysteem bio'.

Presentaties:

- De controle-organisaties zijn gehouden aan een streng kwaliteitssysteem dat stelselmatig wordt verbeterd: u krijgt een voorstelling van de ontwikkelingen.
- Ervaringen vanuit de praktijk waar het controlesysteem kan worden geoptimaliseerd, door twee marktdeelnemers.
- Bij belanghebbenden uit alle schakels van de keten is een bevraging gehouden naar de punten waar het controlesysteem het minst sluitend is: een verslag van de bevindingen.

Ronde tafel discussie:

- Met als doel: aanbevelingen & prioriteiten ter verbetering van het controlesysteem

Uw deelname reserveren ten laatste woensdag 12 november:

Deelname is kostenlos, reserveren is nodig;

dit kan op volgende manier:

per mail: info@bioforum.be

per fax: 03 / 287 38 24

per telefoon: 03 / 287 37 71

De ingeschreven deelnemers krijgen het gedetailleerd programma opgestuurd

(Bron: BioForum, 5 november 2003)

Waarom alle melkveehouders straks bio produceren!

Duurzaam boeren staat vaak synoniem met duurder boeren, denk maar de vele milieu-investeringen die wij als melkveehouders in het verleden moesten maken.

Met onze studiedagen willen we echter in beeld brengen hoe duurzaam boeren ook kostprijsbesparend kan werken. Anders voederen met een aangepast teeltplan kan de voederkostprijs aanzienlijk omlaag helpen om zo te komen tot een beter bedrijfseconomisch resultaat. Enkel kennis en vakmanschap is hiervoor nodig, iets wat we als melkveehouders zelf kunnen ontwikkelen.

Met een aantal melkveehouders gingen we in het verleden nog een stap verder er gingen vanuit deze duurzame melkveehouderij naar biologische melkveehouderij. Zo kregen we ook nog een meerwaarde voor onze duurzame melk. Voor die meerwaarde zorgt onze eigen coöperatieve melkerij.

We willen op deze studiedagen naast de werking van onze coöperatieve melkerij, ook de technieken van een duurzame bedrijfsvoering en de bedrijfseconomische consequenties er van

uit de doeken doen.

Wim Govaerts zal de technische en bedrijfseconomische aspecten van zowel duurzame als biologische melkveehouderij toelichten, Paul Verbeke geeft een overzicht van de marktmogelijkheden en leden van de raad van bestuur van Biomelk Vlaanderen cvba lichten de werking van hun coöperatieve melkerij toe.

Donderdag 20 november 2003

Om 10.00 h in Vlaams Brabant op het bedrijf Eylenbosch-Samyn Sollemberg 3 Huizingen
Info Eylenbosch 02/356 77 709

Om 14.00 h in Antwerpen Prov. Ontmoetingscentrum zaal A16 Oostmalle
Info 's Jongers 03/887 57 71

Om 20.00 h in Limburg Biotechnicum zaal PVL Bocholt
Info Broekx 089/46 16 50

Maandag 24 november 2003

Om 13.30 h in West-Vlaanderen Avowest Schipvaartstr 10 Poperinge
Info Desmedt 057/33 85 80

Om 20.00 h in Oost-Vlaanderen Zuivelcentrum Baarledorpstr 90 Drongen
Info De Middeldeer 054 / 50 04 64

Er zal te proeven zijn van onze eigen kaas bij een schuimend biertje.
Johan Broekx, melkveehouder en voorzitter van de raad van bestuur van Biomelk Vlaanderen

(Bron: e-mailbericht van Belbior, 5 november 2003)

Nieuwe hectaresteen voor de bioteelt

Als onderdeel van het Vlaams Actieplan voor de Biologische Landbouw heeft minister Sannen de hectaresteen hervormd en opgetrokken. Met een premie van 55 tot 1950€ per hectare hoopt hij de omschakeling naar de bioteelt aan te moedigen, in de overtuiging dat deze groeisector heel wat interessante mogelijkheden biedt voor de Vlaamse land- en tuinbouwer.

De biologische landbouw is een speerpunt in het landbouwbeleid omwille van het duurzaam karakter van de landbouwmethode. Dit productiesysteem wordt ondersteund opdat de groeipijnen overwonnen worden en zodat er ook een voortrekkersfunctie gecreëerd wordt naar de verduurzaming van de ganse landbouwsector.

Dat de biologische landbouw niet sneller groeit is sterk te wijten aan de omschakelingsperiode: vooraleer men zijn producten als biologisch op de markt kan brengen, moet men omschakelen. Dit betekent dat men 2 jaar moet werken volgens het biologische lastenboek zonder dat men het product als biologisch kan verkopen. Zo heeft men wel de meer-arbeid en de lagere opbrengst, maar nog niet de meerprijs. Dit geeft natuurlijk een financiële drempel bij de omschakeling naar de bioteelt.

Om dit te verhelpen heeft de Vlaamse overheid de vroegere subsidieregeling voor de biologische teelt volledig vernieuwd. De eerste jaren ligt de nadruk op de compensatie van de omschakelingskosten, de volgende jaren wordt dit een vergoeding voor de milieuvoordelen en een tegemoetkoming in de controlekost. (...)

Elke landbouwer die voor 30 april onder controle staat bij een erkend controle-organisme (Ecocert of Integra-Afd. Blik) kan intekenen op deze subsidieregeling voor een termijn van 5 jaar. Tijdens de wintermaanden zullen informatievergaderingen georganiseerd worden waarin deze premies nader toegelicht worden. Daarnaast zullen bioboeren individueel aangeschreven worden met de nodige informatie om deze steun nog voor 2003 aan te vragen.

Een voorbeeld uit de praktijk:

Nemen we bijvoorbeeld een bedrijf van 27 ha: 10 ha permanent grasland, 3 ha maïs, 3 ha graan, 4 ha aardappelen, 2 ha luzerne als groenbemester en 3 ha rode kool (industrieteelt).

* In het eerste omschakelingsjaar ontvangt dit bedrijf:

10 ha x 450€ voor het permanent grasland

12 ha x 600€ voor de maïs, graan, aardappelen en luzerne

3 ha x 990€ voor de rode kool

Dit geeft dus een totaal van 14.670€ ondersteuning voor het eerste omschakelingsjaar.

* In het derde jaar ontvangt dit bedrijf:

10 ha x 250€ voor het permanent grasland

12 ha x 600€ voor de maïs, graan, aardappelen en luzerne

2,5 ha x 900€ + 0,5 ha x 870€ voor de rode kool

Dit geeft dus een totaal van 12.385€ ondersteuning voor het derde jaar, dit is tevens het eerste jaar waarin de oogst als biologisch kan verkocht worden.

* Voor de eerste 5 jaar onder de biologische teeltmethode zou dit in totaliteit komen op 52.955€!

Naast de hectaresteen voor de biologische teelt zijn er nog een hele reeks maatregelen om de bioteelt te ondersteunen. Belangrijk te vermelden zijn bijvoorbeeld de subsidies voor bedrijfsbegeleiding in de biologische landbouw. Er is een premie van 868€ voor de opmaak van een omschakelingsplan (dit is een plan dat op bedrijfsniveau aangeeft hoe de omschakeling stap voor stap kan uitgevoerd worden – de opmaak van een plan houdt geen verplichtingen in) en een premie voorzien 496€ voor bedrijfsbegeleiding. Hiertoe zijn enkele centra erkend. Verder zijn er ook 2 ketenmanagers om de vraag naar bioproducten (die in Vlaanderen 3 maal groter is dan de productie!) te beantwoorden via ketenontwikkeling. Steeds wordt een evenwichtige groei nagestreefd, met name een gekoppelde groei van consumptie en productie.

Voor meer informatie over biologische landbouw kunt u steeds terecht bij de Biotheek: 078/151 152 en www.biotheek.be. Het lastenboek, gratis omschakelingsbrochures, bedrijfsvoorbeelden, ... zijn er voor u beschikbaar.

Meer informatie over de hectaresteen biologische landbouw vindt u op

<http://www2.vlaanderen.be/ned/sites/landbouw/bio/hectare.html> of u neemt contact op met ir. Pierre Demeester van de Administratie Landbouwproductiebeheer: 02/208 43 34 of pierre.demeester@ewbl.vlaanderen.be

(Bron: www2.vlaanderen.be, 31 oktober 2003)

Biologisch zaad: kansen en knelpunten

De biologische teelt groeit steeds verder naar haar doel : volledig biologisch produceren. Toen in 1991 de Europese Verordening voor de biologische teelt werd goedgekeurd waren er nog veel hiaten door gebrek aan biologische ingrediënten. De wetgeving voorzag dan ook dat er nog tal van uitzonderingen konden bekomen worden voor bv het gebruik van biologisch zaad. De evolutie doet echter zijn werk en het wordt steeds meer mogelijk om met biologische ingrediënten aan de gang te gaan. Zo zullen we vanaf 1 januari 2004 biologisch zaad moeten gaan gebruiken. Maar, is iedereen wel gevolgd en wat zijn de gevolgen voor de telers en de

consument?

Dit vormde het thema van de studienamiddag op 29 september op het bio bedrijf van Luc Pauwels in Ternat.

Gegroeid uit de biologische teelt zijn er in Europa een aantal zaadhuizen die zich specifiek hebben toegespitst op de productie en veredeling van biologisch zaad. Zij bieden naast zaadvaste rassen soms ook wel F1 hybriden aan. Uiteraard zijn deze zaden bekomen uit een biologische teelt van de ouders. Kan dit allemaal en hoe staat de biologische teler tegenover deze rassen?

De gangbare veredeling richt zich vooral op verhogen van de opbrengst en op uniformiteit met een goede kwaliteit. Uiteraard is dat voor de biologische teelt ook interessant, maar is dat het eerste waar we naar moeten streven in de biologische veredeling? Vandaar dat men wat nadenkt over hoe de plantenverdeling ten dienste van de biologische landbouw er moet uitzien. 'Biologische plantenveredeling is een proces tussen plant en veredelaar waar jaar in jaar uit opbouwend gewerkt wordt.' Dit betekent dat ook het F1 gewas in staat moet zijn om bij de teler op het veld zaad te vormen.

De biologische teler gaat er ook van uit dat het voortplantingsvermogen van een plant, die ons tot voeding dient, een belangrijke indicator is voor de vitaliteit. En vitaliteit staat voor gezondheid en voedingswaarde van een plant.

De verdeling van gangbare rassen is helemaal weg uit de gebieden van productie. Zo verliest men de directe invloed van omgeving en klimaat op de ontwikkeling van de rassen. Voor de biologische teelt is dit zeer nefast want wij wensen te werken met rassen die in het eigen klimaat en liefst niet ver van het productiebedrijf zijn gewonnen. Hieraan wordt veel belang gehecht omdat wij in de biologische teelt niet beschikken over hulpmiddelen in de zin van gewasbeschermingsmiddelen, maar enkel vertrekken van de gezondheid van de bodem. En deze bodem is anders van gebied tot gebied.

Vandaar dat de biologische zaadveredelaar wenst terug te gaan naar oudere zaadvaste rassen ipv te vertrekken van de gangbare veredelde rassen.

Moeten we dan naast teler ook veredelaar zijn? Een aantal biologische telers probeert om zelf zaad te winnen om zo ook zeker te zijn van de biologische oorsprong van het zaad. Daarnaast ook nog veredelen is een andere zaak. Toch ligt ook een stuk van de oplossing voor de biologische telers in dit zelf veredelen, maar dan misschien via een samenwerking tussen meerdere telers.

Een mooi voorbeeld hiervan is het verhaal dat Gebhard Rossmanith ons brengt over 'Bingenheimer Saatgut AG'. Naast productie van biologisch zaad (zaadvaste rassen) doen zij ook aan veredeling op diverse bedrijven bij biotelers. Zij hebben een spreiding over gans Duitsland en zijn actief in heel wat groentegewassen. De infrastructuur en de arbeid die nodig is voor het verkoopsklaar maken van het zaad wordt in Bingenheim ter beschikking gesteld voor al deze telers. Een centrum voor gehandicapten heeft hierin een extra mogelijkheid voor het te werk stellen van een vijftiental mensen en zo komen ze tot een productieve vorm van bezig zijn. Een honderdtal telers produceert zaden. Vanuit het Bingenheimer Saatgut AG wordt voorlichting gegeven aan deze telers; het zaad wordt ingezameld, gereinigd en beproefd op kwaliteit; het zaad wordt verkoopsklaar gemaakt; de contacten worden verzorgd tussen vermeerderders en groentetelers; er wordt gezocht naar mogelijkheden om de kwaliteit van het zaad beter te beheersen.

Een getuigenis over zaadvermeerdering en selectie werd mooi geïllustreerd door Anna van Oosterwaard. Zij heeft zelf een biodynamisch bedrijf en heeft het laatste jaar een eerste poging gedaan om sluitkolen te vermeerderen. Haar ervaringen hiermee waren zowel negatief als positief. Het negatieve was vooral dat ze maar weinig goed uitgangsmateriaal vond dat paste in de biologische productie. Het positieve was dan weer dat ze heel wat ervaringen heeft opgedaan en heeft leren kijken naar andere kenmerken dan alleen maar de productie van de plant. Ook stond ze verwonderd van de levenskracht van de planten eens ze in zaadproductie kwamen.

Een meer wetenschappelijke benadering werd toegelicht door mevrouw Edith Lammerts van Bueren. Vanuit 'Stichting Zaadgoed' en ook vanuit haar werk bij het Louis Bolk Instituut is zij een bevoorrechte getuige van de biologische zaadvermeerdering. Via de Stichting Zaadgoed willen zij een tweede spoor maken voor de productie van zaaizaden en dit naast de grote zaadfirma's en met de medewerking van de telers.

Het doel is om te komen tot professionele rassen die opgebouwd zijn met behulp van de telers die mee helpen sturen. Zij schuiven ook de kenmerken naar voor waar een ras moet aan voldoen om goed te kunnen functioneren in de biologische productie.

Daarom is het nodig om per gewas een profielschets op te stellen. Hierin zijn aspecten als ziekteresistentie, plantopbouw, behoefte aan bemesting en bewaarbaarheid er enkele van.

Als uitgangsmateriaal kan je zowel terug vallen op bestaande rassen of selecties, maar kan het ook goed zijn om zelf eerst kruisingen uit te voeren en hieruit dan verder te veredelen. Deze laatste is de weg van de langste duur, maar kan ook het meeste resultaat opleveren.

Telers die hier willen aan mee werken, maar nog geen ervaring hebben met de zaadteelt konden vorig jaar een cursus volgen waar in een vijftal sessies info gegeven werd over erfelijkheidsleer, bestuivingsystemen, selectiesystemen en hoe de NAK-T werkt.

De werkgroep biologische zaadvermeerdering start in het voorjaar 2004 met een analoge cursus waarin geïnteresseerde telers zich kunnen bekwamen in de zaadteelt. Voor meer info hierover kan contact opgenomen worden met Marcel de Jong van Blivo (Tel : 0474/982768).

Vaak vallen biologische telers terug op oude rassen. Dit hoeft echter niet het einde te zijn.

Mensen hebben altijd veredeld, dit kan dus zeker ook in de biologische productie en wijst er op dat we meegaan met de evolutie en als biologische sector niet blijven steken bij wat onze voorouders gedaan hebben. Wat wij er wel uit moeten onthouden is dat er hier heel veel bruikbare eigenschappen vervat zitten in deze rassen en zij zeer goed kunnen dienen als uitgangsmateriaal voor verdere selectie.

Een kleine oproep:

Hier en daar zijn nog telers die eigen selecties hebben van bepaalde gewassen. Misschien kunnen zij perfect dienen als uitgangsmateriaal voor de biologische zaadteelt. Wie durft zich kenbaar te maken en mee te werken aan de levensdroom van menig biologisch teler? Deze info kan je doorgeven aan Ignace Deroo, bioconsulent Boerenbond.

Ignace Deroo, Bioconsulent Boerenbond
051/260385 ignace_deroo@boerenbond.be

(Bron: Boer & Tuinder, 24 oktober 2003)

Bio brengt leven op Falconplein

"Het Antwerpse Bioplein, het kruispunt van natuurlijke gezondheid in uw stad", luidde het motto bij de organisatoren.

Dat het een gesmaakt gegeven is, wees het aantal bezoekers uit. Niet de grote massa, maar toch indrukwekkend voor een concept als een biomarkt zo te midden van de nog steeds verpauperde hoerenbuurt. Want ook daar is het de initiatiefnemers om te doen. "We geven de buurt zijn sociale kleur en verleidelijke levendigheid terug." Goed nieuws was er zondag overigens voor alle biofans. Het district Antwerpen en WERVEL (Werkgroep voor een rechtvaardige en verantwoorde landbouw), gesteund door de buurtvereniging De Groene Vingers, namen zich voor om het Falconplein vanaf het voorjaar 2004 maandelijks om te dopen tot Bioplein. Misschien dan toch even aan de rolstoelgebruikers denken die op het plein aardig wat moeilijkheden ondervonden om tot bij de kraampjes te geraken.

"Leuk voor de buurt"

Raf Dockx en vriendin Virginie Vanherle met dochtertje Naïme, leden van Wervel, tonen zich tevreden. "Nog wat meer bezoekers en het is perfect", klinkt het terwijl ze genieten van een biowijntje. "Het is sowieso tof dat er hier opnieuw wat volk rondloopt", gaat Raf verder. "Stond je vroeger in de frituur op een zondag dan kon je over de koppen lopen. Nu sta je er vaak alleen. Er is nog steeds een drempel voor de mensen om naar het Falconplein te komen. Maar het Bioplein lijkt me misschien wel een aangewezen initiatief om daar iets aan te doen."

"Gezondheid belangrijk"

Marktkramer Frans Termorshuizen uit de buurt van Essen staat met zijn appels en peren een eerste maal op het Bioplein. "Dat het maandelijks wordt, is een goede zaak. Tweewekelijks zou nog beter zijn", zo merkt hij op.

"Gezondheid is weer zeer belangrijk voor de mensen. Alleen laat het aanbod nog te wensen over. Momenteel moeten de liefhebbers zich naar overal begeven om hun bioproducten aan te kopen. Maar ze vinden hier toch van alles wat. Als we geregeld zo'n markt organiseren, kunnen de bioliefhebbers toch al een langere periode overbruggen."

"Kwaliteit is uitstekend"

Luc en Tilly Van Roey-Schram van Linkeroever zijn al voor de tweede maal van de partij.

"Vorige keer hadden we onder meer kaas, groenten en peren gekocht. Heerlijk. De kwaliteit is echt uitstekend. Een enorm verschil met de 'gewone' producten. Wij betalen dan ook graag iets meer, allesbehalve overdreven trouwens, voor zulke kwaliteit. Vandaag kocht ik al biorozijnenbrood", wil Tilly nog kwijt. "Gewoon een kwestie van elke keer eens iets anders uit te proberen. Ik ga hoe dan ook rondvertellen wat voor lekkere dingen ze hier allemaal hebben."

Seppe SLAETS;

(Bron: Gazet van Antwerpen, 3 november 2003)

Uitnodiging: rassencollecties spruitkool en prei biologische teelt (1)

maandag 17 november, 13u00

Vanaf 1 januari 2004 wordt het gebruik van biologisch zaaizaad onder bepaalde voorwaarden verplicht. Om de gebruikswaarde van de rassen die biologisch worden aangeboden na te gaan, heeft PCBT voor verschillende gewassen een rassencollectie aangelegd.

Op maandag 17 november nodigen we u uit om samen met ons de rassencollecties biologische spruitkool en biologische prei te bezichtigen en te beoordelen.

13u00 rassencollectie spruitkool, bedrijf Joris Cambie, Elverdingeweg 16, Poperinge (langs weg Poperinge - Elverdinge)

15u00 rassencollectie herfstprei en winterprei, Biologisch Proefbedrijf PCBT, Gabriëlstraat 11, Beitem (weg Roeselare - Menen, aan rondpunt Beitem richting Provinciaal Centrum voor Land- en Tuinbouw, voorbij Provinciaal Centrum eerste straat links - Plasstraat en vervolgens eerste straat rechts - Gabriëlstraat)

Meer info:

Femke Temmerman of Lieven Delanote, PCBT, 051/26 14 00.

(1) Het project 'Biozaad 2004' is een ALT-demonstratieproject met de financiële steun van de Vlaamse Gemeenschap - Administratie Land- en Tuinbouw en de Europese Unie en in samenwerking met Belbior.

(Bron: e-mailbericht van PCBT, 3 november 2003)

INTERNATIONAAL

Nl - Veerman wil nieuwe stimuleringsregeling biologische landbouw

De Regeling Stimulering Biologische Productie (RSBP) sluit onvoldoende aan op de verschillende behoeften aan ondersteuning en is bovendien een ingewikkelde regeling. De voorkeur gaat uit naar een nieuwe verbeterde regeling die deze problemen aanpakt.

Dat schrijft minister Veerman van LNV aan de Tweede Kamer over zijn voornemens ten aanzien van de stimulering van de biologische landbouw met behulp van de RSBP. Hij baseert zich op het rapport 'Trekken of duwen aan het biologisch product?' dat het Expertisecentrum LNV in december 2002 uitbracht.

Daaruit kwam onder andere naar voren dat boeren en tuinders op dit moment nog steun bij omschakeling nodig blijken te hebben. De mate van benodigde steun en de gewenste vorm van ondersteuning verschilt per productierichting. De RSBP sluit daar onvoldoende op aan.

Omdat er op korte termijn geen alternatieve omschakelingsregeling beschikbaar is, zal Veerman in de eerste helft van 2004 de RSBP nogmaals openstellen. Voor de openstelling van de RSBP wordt een bedrag van € 3 miljoen beschikbaar gesteld (inclusief cofinanciering uit Brussel).

(Bron: Ministerie van LNV, 21 oktober 2003, knipsel uit: www.agriholland.nl)

Nl - Noodkreet biologische boeren: stop prijzenoorlog

Supermarkten, boeren en overheid hebben de afgelopen jaren veel geld en energie gestoken in de promotie van biologische producten. Ook veilig voedsel en verantwoorde producten uit bijvoorbeeld de Derde Wereld kregen veel aandacht. Een prijzenoorlog maakt alles kapot.

'Een prijzenoorlog is voor iedereen die waarde hecht aan veilig en verantwoord geproduceerd voedsel een ramp', zegt Bert van Ruitenbeek van Platform Biologica in Utrecht. 'Een scharrelvarken kost geld, net als een onbespoten tomaat of koffie waar een boer een boterham mee moet verdienen. De supers moeten de strijdbijl zo snel mogelijk begraven en de consument gaan opvoeden: uitleggen dat een eerlijk, veilig en gezond product z'n prijs heeft.'

In het geweld van de over elkaar heen tuimelende supermarktconcerns met hun prijsverlagingen werd het geluid van de potentiële verliezers de afgelopen week een beetje weggedrukt. Zoals de boeren die vrezen dat zij de komende tijd minder voor hun producten krijgen, omdat de supermarkten toch ergens het geld vandaan moeten halen nu ze veel A-merken in prijs hebben verlaagd. Maar ook alle doelstellingen over voedselveiligheid en de verkoop van biologische producten komen in gevaar.

'Een prijzenoorlog is voor de biologische ondernemer altijd slecht nieuws', zegt Bert van Ruitenbeek van Platform Biologica, de belangenorganisatie voor biologische landbouw en voeding. 'Biologische producten zijn al duurder in vergelijking met bijvoorbeeld gangbare groenten en fruit en dat gat wordt nu alleen maar groter, want met biologische producten wordt zelden gestunt. Dat schrikt consumenten nog meer af om biologisch te kopen.'

Bovendien is de boodschap van een prijzenoorlog helemaal verkeerd, meent Van Ruitenbeek. 'Consumenten worden door de prijzenslag weer heel prijsbewust gemaakt. Dat helpt niet mee om ze te overtuigen dat biologische producten hun geld waard zijn. Voeding blijft zo een sluitpost waar je geen cent te veel voor wilt betalen. Bij de negatieve effecten op het

boereninkomen, het dierenwelzijn en het milieu in het algemeen wordt niet stilgestaan. Terwijl de consument als burger aangeeft dat hij liever ziet dat er minder gespoten wordt of dat een varken de ruimte heeft.'

Verantwoordelijkheid

Van Ruitenbeek vindt dan ook dat de supermarkten daar afgelopen week hun verantwoordelijkheid hebben ontlopen. 'Ik vind het jammer dat Dick Boer (directievoorzitter Albert Heijn, red.) in de media alleen rept over de consument als winnaar in deze prijzenoorlog. Hij zou ook moeten benadrukken dat de consument net zo goed verliezer kan zijn. Bijvoorbeeld als er weer eens een voedselschandaal opduikt, dat heeft allemaal te maken met de prijs die we met z'n allen over hebben voor veilig voedsel.'

Bij Albert Heijn zijn ze gewend dat ze als bekendste en grootste partij in de markt overal op worden aangesproken. Toch reageert woordvoerder Hans Koeleman een beetje getergd. 'Van alle biologische producten die via de Nederlandse supermarkten worden verkocht, komt driekwart bij ons vandaan. Wij zijn de absolute voortrekker. Wat doen de anderen eigenlijk? En de consument? Wij bieden het aan, doen aan promotie en voorlichting, maar de consument moet het kopen. Consumentenorganisaties moeten hun achterban uitleggen dat verantwoorde voeding iets extra's kost.'

Investerings

Koeleman garandeert dat het aanbod van biologisch voedsel niet zal lijden onder de prijzenoorlog die gaande is. 'Nee, ondanks dat ons biologisch assortiment flink wat investeringen vergt, blijft dat voorlopig overeind. Ook nu de omzetgroei van die producten misschien wat terugvalt. Wij zijn nu eenmaal een voortrekker in de markt en dat zullen we altijd blijven.'

Voor meer informatie:

<http://www.biologischinhetschap.nl/>

<http://www.platformbiologica.nl/>

<http://www.ah.nl/onzeproducten/biologisch/>

<http://www.eigenlijkeellogisch.nl/>

<http://www.bioforum.be/>

(Bron: Artikel Eindhovens Dagblad, 25 oktober 2003, knipsel uit:
www.vriendenvanhetplatteland.nl, 29 oktober 2003)

Nl - Leer koeien lezen met boek 'Koesignalen'

Een koe geeft continu signalen af over haar welzijn, gezondheid, voeding en productie. Dit doet zij via gedrag, houding en lichamelijke kenmerken. Sommige veehouders dreigen door de drukke werkzaamheden het zicht op hun koeien te verliezen, terwijl de koesignalen zeer belangrijke informatie kunnen geven. Voor de veehouder is het de kunst deze signalen op te vangen en er iets mee te doen. Het boek 'Koesignalen, praktijkgids voor koegericht management', bundelt en verklaart koesignalen op een heldere en overzichtelijke wijze en is hierbij een handig boek voor elke veehouder, adviseur en onderzoeker.

Meer: <<http://www.agriholland.nl/nieuws/art.html?id=39584>>

(Bron: IBL Actueel, 28 oktober 2003)

Nl - Oorzaak verenpikken verder ontrafeld

Binnenkort promoveren maar liefst drie personen op het probleem van verenpikken, twee aan de RU Groningen en een de Wageningen Universiteit.

Yvonne van Hierden (RUG) onderzoekt de gedragskant van het probleem. Bas Rodenburg (WU) onderzoekt wat de rol van frustratie en opgroei-omstandigheden zijn bij het ontstaan van verenpikken en welke karaktereigenschappen nog meer gezien worden bij verenpikkers. Bernd Riedstra (RUG) onderzoekt de invloed van diverse factoren tijdens de periode van ei tot kuiken.

(Bron: IBL Actueel, 28 oktober 2003)

Nl - Brochure Groenbemesters

Groenbemesters kunnen een zeer positieve rol spelen bij het in conditie houden van de bodem. Via hun invloed op structuur, mineralenhuishouding en bodemgezondheid leveren ze hun bijdrage aan de duurzaamheid van de bedrijfsvoering. Het Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (PPO) heeft alle kanten van groenbemesters belicht en hun voordelen en nadelen op een rij gezet. Daarbij zijn er vanuit verschillende sectoren de nodige accenten aangebracht.

(Bron: IBL Actueel, 28 oktober 2003)

Nl - Zelfmedicatie door biologische varkens

Wilde dieren gaan met ziekten om door bijvoorbeeld van geneeskrachtige planten of andere medicinale grondstoffen te eten. Dit principe heet zelfmedicatie. Fytotherapie is een geneeswijze gebaseerd op geneeskrachtige planten en zou, gecombineerd met zelfmedicatie, toegepast kunnen worden in de biologische veehouderij. In een literatuurstudie concludeert het Louis Bolk Instituut (LBI) dat de fytotherapie een waardevolle bijdrage kan leveren aan de diergezondheidszorg in de biologische veehouderij.

(Bron: IBL Actueel, 28 oktober 2003)

Nl - Meer antioxidanten gevormd bij eten van biologische voeding

Bij consumptie van biologische producten wordt meer flavonoïde in het lichaam opgenomen dan bij gangbare producten. Dat blijkt uit een Deens onderzoek. Flavonoïden zijn afweerstoffen die bij de mens de vorming van vrije radicalen verstoren. Ze werken als antioxidanten en remmen het ontstaan van kanker en hartklachten.

(Bron: IBL Actueel, 28 oktober 2003)

Nl - Telers biobollen raken hun producten niet kwijt

Het blijft voorlopig zeuren met de biobol in Noord-Holland. Vrij van gifstoffen geteeld, het milieu niet belastend. Dat klinkt goed, maar de belangstelling bij telers over te schakelen op biologische teelt is gering. Belangrijkste oorzaak is het ontbreken van een afzetmarkt.

Zelfs als een consument meer wil betalen voor biobollen komt hij van een koude kermis thuis. Er is geen tuincentrum die gifvrij geteelde bollen verkoopt. Wie ze wil hebben moet weten

welke teler ze in de schuur heeft liggen en ze daar af halen.

Over de biobol werd gisteren uitgebreid gediscussieerd in Schagerbrug, tijdens het symposium 'routekaart naar duurzame bollenteelt'. Jan Hoogeveen, voorman van de biobollentelers, schetste een somber beeld. Hij laat zijn bollen sinds zes jaar zonder gif groeien, maar zijn boterham blijft zonder beleg. „Afgelopen seizoen heb ik er veel op toegelegd. De teelt van biobollen is duurder, terwijl ik ze moest verkopen voor een lage prijs. Als de markt niet groeit, zal de afzet van biobollen verder stagneren.”

In Noord-Holland zijn enkele duizenden bollentelers actief. Met 12.000 hectare bollenakkers heeft de provincie een koppositie in de wereld. De keerzijde van de medaille is volgens H. Gallacher, directeur van de Milieufederatie Noord-Holland, niet gering. Er wordt nog steeds overvloedig gif gebruikt, evenals meststoffen. Grasland maakt links en rechts plaats voor monotone zandvlakten, en steeds meer kassen en schuren verpesten het landschap.

Momenteel kweekt een handjevol Noord-Hollandse bollenkwekers biobollen.

Landbouwgedeputeerde H. Schipper vindt dat veel te weinig, en wil dat het er in 2007 minstens 50 zijn. Maar wie gaat biobollen telen als er nauwelijks een afzetmarkt is, als de consument ze negeert? Voor Schipper is de bioteelt daarom niet zaligmakend. Een deel van de

milieubezwaren die aan de bollenteelt kleven kan verminderd worden door 'verduurzaming' van het kweekproces: minder gif, meer gebruik van kwalitatief goede compost ter verbetering van de bodemrijkdom, wissel- en tussenteelten in plaats van monoculturen, enzovoorts.

Schipper wil een brug slaan tussen de biologisch geteelde en de duurzaam geteelde bol.

Duurzaam betekent in dit geval dat de teelt geen onomkeerbare schade aanricht aan het milieu. De binnenduinrand, met zandgrond zeer geschikt voor de bollenteelt, gaat een hoofdrol spelen in de verduurzaming van de sector. Zandgrond is zeer gevoelig voor vervuiling. Gif en meststoffen spoelen er gemakkelijk in uit en verontreinigen daardoor het grondwater. Schipper erkende gisteren het grote belang van de bollenteelt als economische trekker in Noord-Holland, doch benadrukte dat verdere expansie alleen kan binnen behoorlijk strenge milieuraandoelwaarden.

In 2000 startte het project Bollenband. Bedoeld om via gemeenten een startende markt voor biobollen te scheppen. Onder supervisie van de 12 provinciale Milieufederaties en de stichting Natuur & Milieu worden via Bollenband contracten gesloten met gemeenten.

Die gemeenten vervullen zo een voorbeeldfunctie, waardoor nu elk voorjaar in de plantsoenen van tientallen gemeenten biologisch geteelde bollen bloeien. In het kader van de marktvergroting brengt Bio Flora volgend voorjaar waarschijnlijk bossen tulpen van biologisch geteelde bollen op de markt. Onder andere te koop bij benzinstations. Ook worden plannen uitgewerkt om nieuwe afzetkanalen via de tuincentra te realiseren. Bio Flora kan op die manier als breekijzer fungeren voor de gifvrije bollenteelt.

(Bron: www.nhd.nl, 23 oktober 2003)

Nl - Nieuwsbrief nr. 2 Biom verschenen

Met daarin aandacht voor: Droogte speelt ook de biologische sector parten; Onkruidbrander in verstek; Droogte hindert groenbemesters; Management en onkruidbeheersing op biologische bedrijven; Resultaten Vaste Rijpaden veelbelovend; Analyse 'biologisch' ondernemerschap; Rendement en imago biologische landbouw.

(Bron: IBL Actueel, 28 oktober 2003)

VK/Europa - Kansen voor biologische sector in het Verenigd Koninkrijk

Britse consumenten raken steeds enthousiaster voor biologische voedingsproducten. Het marktonderzoeksbureau Datamonitor voorziet tot 2007 een jaarlijkse groei in de markt voor biologische producten van 12 procent. Op dat moment zou deze markt in het Verenigd Koninkrijk een waarde van 3,8 miljard euro vertegenwoordigen.

De Britse biologische markt blijft nog ver achter bij die van Duitsland. Deze kent volgens Datamonitor een waarde van 3,3 miljoen euro. Voor Duitsland voorziet het bureau een jaarlijkse groei van 10,3% waarmee er in 2007 een omzet van 5,2 miljard euro wordt gerealiseerd. Voor Spanje wordt een jaarlijkse omzetgroei van 19,2% verwacht en voor Zweden een toename met 17,2%. Daarmee bereikt de omzet in biologische voeding en dranken in deze landen een niveau van 600 miljoen euro in 2007. Dat is vergelijkbaar met de omzet in Nederland op dat moment. Voor Nederland schat het bureau de jaarlijkse omzetgroei op 9,7%.

Frankrijk vormt de derde grote markt voor biologische producten in Europa. Deze markt zal tot 2007 ieder jaar met 8,6% groeien tot een niveau van 1,9 miljard. Een groei van 4,5% per jaar brengt de jaaromzet in Italië in dat jaar op 800 miljoen. In totaal zal de Europese markt tot aan 2007 met 10,6% groeien tot een waarde van 15,1 miljard euro.

De prijs blijft de belangrijkste drempel voor consumenten om biologische producten te accepteren. Consumenten moeten daarom voorgelicht worden over de voordelen die de producten bieden, om zo de prijsverschillen te rechtvaardigen. Een toeslag van 10 tot 20% boven de prijs van gangbare producten wordt door marktanalisten als aanvaardbaar gezien om mensen die nooit of maar af en toe biologisch kopen te kunnen overhalen.

In het Verenigd Koninkrijk moet de groei van de biologische markt vooral tot stand komen door een toename in het aantal 'loyale gebruikers' meent Datamonitor. Onder loyale gebruikers verstaat men de groep consumenten die op basis van ethische motieven wekelijks een reeks van biologische producten kopen en zich niet laat leiden door de prijs. Deze groep zou moeten groeien van 2,4 miljoen in 2002 tot 11,4 miljoen in 2007.

De grootste toename wordt verwacht in de omzet van biologisch vlees. Men verwacht binnen het Verenigd Koninkrijk een groei van 223 miljoen in 2002 naar 515 miljoen euro in 2007. De vraag naar biologische kant-en-klaar producten zal naar verwachting ieder jaar met 17% gaan groeien. In versproducten wordt naar verwachting 36,7 miljoen euro omgezet in 2007.

Verhalen over BSE en acrylamide in de gangbare voedingsindustrie wakkeren de belangstelling voor de biologische producten aan. Het blijkt dat 50% van de Britse consumenten meer vertrouwen in biologische alternatieven in vergelijking tot de conventionele producten. Suggesties van marketeers dat de producten ook beter smaken en van betere kwaliteit zijn blijken minder overtuigend. Wanneer men beter weet duidelijk te maken op welke punten de producten gezonder zijn, zouden de aanbieders de biologische consumptie nog verder kunnen stimuleren, menen de marktdeskundigen van Datamonitor. Imagocampagnes en het ontwikkelen van sterke merken zullen van belang zijn om nieuwe consumenten aan zich te kunnen binden.

(Bron: Food Navigator, 31 oktober 2003, knipsel uit: www.agriholland.nl, 4 november 2003)

Fr - Bio-melk en Bio-landbouw

Een studie van het Franse Ministerie van landbouw belicht de problemen die de producenten van bio-melk ondervinden bij de afzet van hun bio-melk.

De Franse bio-melkplas nam met 27% toe in 2002. Tussen 1998 en 2000 produceerden bio-boeren telkens 32 miljoen liters per jaar meer en tussen 2000 en 2002 steeg die productie met 40 miljoen

liters. De bio-melkplas bereikte eind 2002 204 miljoen liter, waarvan 199 miljoen liter koeienmelk, 4 miljoen schapenmelk en 1 miljoen liter geitenmelk.
1/3 van de biomelkplas vindt geen afnemer en verdwijnt in de grote melkplas.

Het gaat niet goed met de Franse Biologische landbouw ondanks subsidies en een meerjaren ontwikkelingsplan. De regering bestelde een audit van de bio-landbouw en sector. Het rapport is beschikbaar op de website <http://www.agriculture.gouv.fr/>.

Na het meerjarige ontwikkelingsplan 1988-2002 voor de biologische landbouw, heeft die productie slechts een aandeel van 1,4% van het ganse Franse landbouwareaal.

Frankrijk telt 11.288 biologische productiebedrijven en 517.965 ha. biologische landbouwgrond.

Frankrijk heeft in totaal 663.000 landbouwbedrijven op 27,8 miljoen ha. landbouwgrond. Vooral eiwithoudende gewassen (+75%), granen en hooi (beide + 25%) worden de jongste jaren biologisch geteeld. Bij de biologische dierlijke productie kent de zeugenstapel de grootste stijging (+61%; nu 3.512 dieren). De melkkoeienstapel blijft koploper (107.000 dieren). De grote percentages kunnen de kleine getallen niet verdoezelen.

In 2002 hebben de toeristische regio's Rhône-Alpes, het Loire-gebied en de Midi-Pyrénées het grootste aantal omschakelingen naar biologische landbouw gekend.

Frankrijk is één van de weinige Europese landen dat geen 'vervolg'-steunprogramma kent voor biologische producenten na de omschakelingsfase.

De omschakeling op biologische landbouw wordt gestimuleerd via het toekennen van de CAD, het 'Contrat d'Agriculture Durable' die nu de CTE (Contrat Territorial d'Exploitation) vervangen. Dit jaar heeft de toekenningsprocedure van de CAD ook nog de nodige achterstand opgelopen, wegens de tijdelijke stop die de nieuwe regering nodig had om de CTE en het eisenpakket te vereenvoudigen en functioneler te maken.

De Franse - zeer letterlijke - interpretatie van de EU-richtlijnen zou de ontwikkeling van de sector niet bevorderen.

68% van de Franse bevolking vindt biologische producten te duur, maar 65% beweren in enquêtes dat zij toch bereid zijn wat meer te betalen voor bio dan voor conventionele producten. De verkoopcijfers van de warenhuizen bevestigen deze enquêtes niet.

(Bron: Belgische ambassade maandbericht oktober 2003 uit Parijs, via ALT, november 2003)

Du - Biologische landbouw verder op een groeitraject

Tijdens een in de maand oktober in Berlijn door het „Deutsche Bauern Verband“ (DBF) georganiseerd forum „Van niche tot segment? De toekomst van de biologische landbouw in Duitsland“, zijn een aantal interessante punten aangeraakt.

Men gaat er vanuit dat de stormachtige ontwikkeling van de laatste jaren voorbij is. Deze was inderdaad indrukwekkend omdat de productie over drie jaar verdubbelde, waardoor eind 2002 op meer dan 4% van de landbouwoppervlakte ecologisch (lees biologisch) geteeld werd.

Men denkt nu eerder in termen van consolideren en van voorzichtig maar gestaag verder (dus nog steeds groei), en waarbij de bijkomende ondersteuning ten opzichte van gangbare landbouw stilaan zou moeten worden afgebouwd. Er moet dus meer marktwerking komen in de biologische sector, het moet een marktsegment worden dat – zoals de Nederlanders dat zouden zeggen – zelf de broek kan ophouden.

Een vertegenwoordiger van DBF ging zelf zover om te zeggen dat een aantal van de huidige problemen van de huidige biolandbouwsector ook grotendeels door de overheid zijn veroorzaakt. Zo zou enerzijds het aanbod veel te veel gestimuleerd zijn geweest zonder

voldoende afstemming te zoeken met de vraag. Als een gevolg daarvan moest in 2002 bijvoorbeeld 16% van de biologische melk als „gangbare“ melk verkocht worden, met natuurlijk een negatief effect op de prijs. Op de tweede plaats werd de overheid aangewreven via het Europese biolabel de Duitse markt teveel te hebben opengesteld voor biolabels uit andere landen. De DBV-vertegenwoordiger stelde het zo: „Daardoor zijn de Duitse bioboeren in een vergelijkbare concurrentiesituatie terechtgekomen als hun collega's uit de traditionele landbouw, omdat de overheid zich teveel met een functionerende markt bemoeit en de handel zich op de goedkoopste prijs blijft richten.“

Tenslotte waren ook protectionistische geluiden te horen. Men vindt blijkbaar dat de EU-regelgeving op onderdelen concurrentieverstorend werkt, omdat landen waar men het „minder nauw neemt met de regels“ ook toegang hebben tot de Duitse markt, omdat bedrijfssplitsing in sommige landen blijkbaar mogelijk is (waardoor men een bestaand bedrijf zou kunnen splitsen in een biologisch en een „gangbaar“ bedrijf), en omdat sommige landen soepeler gebruik zouden toelaten van traditionele meststoffen in de biolandbouw.

(Bron: Belgische ambassade maandbericht oktober 2003 uit Berlijn, via ALT 5 november 2003)

VS - Buying clubs sprout in the big apple

Over 6,000 low to middle income New Yorkers have discovered how to afford fresh organic produce for their dinner tables -- cut out the middlemen. Buying clubs and CSA's (Community Supported Agriculture) are enjoying unprecedented growth, bringing the farmlife to the innercity. Organic family farmers are successfully bypassing distributors and supermarkets and literally delivering their food firsthand to families in neighborhoods like Harlem and Brooklyn. As a result, the fruits and vegetables are organic, fresher and less expensive than the produce at supermarkets, yet the farmers see a better profit from their crops. Members of these urban buying clubs are even organizing weekend trips to visit the farms where their food is grown.
<http://www.organicconsumers.org/organic/newyork102703.cfm>

(Bron: ORGANIC BYTES, 29 oktober 2003)

VS - Organic consumers don't have to worry about this

After compiling over 100,000 laboratory tests, the Environmental Working Group has released a list of conventionally grown produce that is the most and the least contaminated by pesticides. Among the worst were apples, peppers, celery and cherries. Among the best were asparagus, avocados, bananas, broccoli, cauliflower, corn, kiwi, mangoes, onions, papayas, pineapples and sweet peas. Of course, the safest course of action is to buy organic fruits and vegetables. Download the full list here: <http://www.foodnews.org/reportcard.php>

(Bron: ORGANIC BYTES, 29 oktober 2003)

VS - Organic vending machines replacing junk foods in schools

Organic food companies are now testing vending machines in high schools. Perched next to the Coke and Doritos machines at Cranston High School West in Rhode Island, is a new vending machine with soy chips, rice snack bars and organic yogurt. Stonyfield Farm, an organic dairy

product producer, has placed similar machines in schools on both US coasts. Attesting to the overall potential of these programs, Gary Hirshberg, CEO of Stonyfield said, "This could be the tip of the iceberg." Profits are divided between the schools and machine operators.

http://www.organicconsumers.org/Toxic/organic_cafeteria.cfm

(Bron: ORGANIC BYTES, 29 oktober 2003)

Colofon

De Biotheek Netknipsels worden uitgegeven door Bioforum Vlaanderen in het kader van het Biotheekproject. De Biotheek is hét informatie- en documentatiecentrum voor de biologische landbouw en voeding, te bereiken via www.biotheek.be of 078/151 152.

Deze knipselkrant verschijnt wekelijks met actuele informatie over de nationale en internationale biosector. De berichten worden zonder tekstwijziging (hooguit ingekort) geknipt en geplakt, met vermelding van hun bron. Samenstelling: Petra Tas en Dirk Verdickt. Abonnementenadministratie: Dirk Verdickt. Momenteel wordt de knipselkrant verzonden naar ruim 900 relaties voornamelijk binnen de sector en de overheid.

Aan- of afmelden kan via de website: surf naar www.bioforum.be en klik op 'Nieuwsbrief' in de horizontale menubalk. Oude nummers kunnen steeds opgevraagd worden bij biotheek@bioforum.be